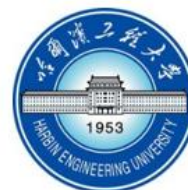

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна),
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
факультет іноземних мов (Вінниця, Україна),
Аріельський університет (Аріель, Ізраїль),
Харбінський інженерний університет (Китай),
Намсеульський університет (Корея)**

«МОВНА ОСВІТА: ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ»

Збірник наукових праць

Одеса-2025

Мовна освіта: виклики, перспективи та інновації: збірник наукових праць / за заг. ред. А. А. Юмрукуз. Одеса: Магістр, 2025. 102 с.

Збірник містить тексти доповідей І Міжнародної конференції з питань сучасної мовної освіти, що відбулась 16-17 травня 2025 р. на факультеті іноземних мов ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

УДК 37.016:81'243

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 17 від 26.06.2025).

Рецензенти:

К.п.н., доцент, доцент кафедри методики навчання іноземних мов Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського Петрова А. І.

К.п.н., доцент, доцент кафедри романо-германської філології та методики викладання іноземних мов Міжнародного гуманітарного університету Першина Л. В.

Головний редактор:

А. А. Юмрукуз, кандидат філологічних наук, доцент (ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»)

Редакційна колегія:

Єременко Т. Є., кандидат філологічних наук, професор (Університет Ушинського, Україна)

Лук'янченко І. О., кандидат педагогічних наук, доцент (Університет Ушинського, Україна)

Попова О. В., доктор педагогічних наук, професор (Університет Ушинського, Україна)

Жовнич О. В., доктор педагогічних наук, доцент (Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, Україна)

Ігнатова О. М., кандидат педагогічних наук, доцент (Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, Україна)

Петров О. О., кандидат філологічних наук, доцент (Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, Україна)

Давидович Н., доктор філософії, професор (Аріельський університет, Ізраїль)

Ян Юань, доктор філософії, Харбінський інженерний університет (Китайська народна республіка)

Сон Йонгин, старший викладач кафедри корейської мови, Намсеулський університет (м. Чонан, Р. Корея)

©Колектив авторів, 2025

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

захисту національної ідентичності, інформаційної безпеки й громадянської суб'єктності, що є особливо актуальним у період воєнного спротиву.

Література:

1. Білоус, Н. П. (2020). Формування мовної особистості учнів у сучасному освітньому середовищі. *Українська мова і література в школі*, 6, 17–22.
2. Горошкіна, О. І. (2019). Критичне мислення як ключова компетентність Нової української школи. *Педагогічний альманах*, 42, 29–34.
3. Селігей, П. О. (2010). Мовна і культурна свідомість західноєвропейських «ренесансів» і динаміка української мовної свідомості. *Українська мова*, (4), 3–15.
4. Шевченко, І. С. (2019). Критичний дискурс-аналіз як метод інтерпретації медіатекстів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Серія: Філологічні науки*, 2(88), 125–130.
5. Яценко, Т. С. (2021). Розвиток критичного мислення учнів в умовах реалізації компетентнісного підходу. *Педагогічний процес: теорія і практика*, 1(70), 94–99.

ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ НОВОГО ФОРМАТУ

Михайло САМОЙЛЕНКО,

*ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
ім. К.Д.Ушинського»,
Одеса, Україна*

За умов розширення освітньої парадигми на сучасному етапі та трансформаційних процесів, пов'язаних з входженням України в Європейській простір, змінюється і соціальне замовлення суспільства на професійно-методичну підготовку викладачів нового формату для забезпечення системи вищої освіти України якісним кадровим складом.

Передбачається вибудовування такої стратегії навчання, при якій викладач буде спроможним: ефективно розв'язувати стандартні та проблемні задачі, самостійно аналізувати та вибирати інноваційні методи та прийоми навчання іноземної мови, створювати нові навчально-методичні комплекси, а також володіти інноваційними освітніми та інформаційно-комунікаційними технологіями для їх використання в навчальному процесі. Все це логічно призводить до необхідності володіння викладачами іноземних мов високим рівнем сформованості методичної компетентності, і відтак, визначає *мету дослідження*: проаналізувати наявні визначення поняття «методична компетентність викладача іноземної мови» та встановити можливі рівні сформованості методичної компетентності викладачів іноземних мов нового формату, що забезпечуватиме їх професійно-методичну підготовку.

Сам термін «компетентність», за національними нормативними документами, представляє собою «сукупність знань, умінь, навичок, поглядів, способів мислення, цінностей, особистих якостей, що динамічно розвиваються; здатність людини ефективно соціалізуватися і здійснювати власну професійну або навчальну діяльність» [6]. О. Попова надає більш розгалужену

характеристику поняття «компетентність» і визначає її як «якісно-вимірну характеристику особистості, інтегрований результат успішної трансформації нормативно визначених набутих знань, умінь і навичок у професійну діяльність, тобто формування в особистості здатності успішно практично діяти, застосовуючи набутий освітньо-життєвий досвід у професійній або іншій діяльності з дотриманням певних вимог і розумінням відповідальності за свої професійні дії» [7, С. 184].

Проблему розвитку методичної компетентності педагогів досліджувало чимало науковців-методистів, зокрема, такі українські: О. Бігич, О. Біляковська, Т. Волобуєва, А. Волощук, А. Дейкіна, Л. Зеня, Н. Майєр, О. Мацнєва, Н. Остапенко, В. Сидоренко, А. Ситченко, Н. Скіба, В. Студенікіна Я. Цимбалюк та зарубіжні: S. Blömeke, M. Cantos, M. Furió, M. Tulenková вчені. Наголосимо, що назва означеної *компетентності* дещо варіюється в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених. Пропонуються такі терміни для визначення цього феномену: «навчально-методична» (Н. Рідей), «дидактико-методична» (Н. Глузман), «предметно-методична» (В. Введенський, В. Моторіна), «науково-методична» і (А. Єрмоленко, М. Набок, С. Шевчук, С. Масліч, В. Кулішов); «професійно-методична» (О. Ігна, А. Кух, Т. Мамонтова, О. Хомишак). Однак за своєю сутністю всі означені терміни є синонімічними і вживаються в аналогічних контекстах, акцентуючи на методичній підготовці майбутнього вчителя з урахуванням методики навчання фахового предмету, а також на практичному педагогічному досвіді, основи якого закладаються під час навчання у закладі вищої освіти.

Проаналізуємо сутність та зміст методичної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов. «Методична компетентність вчителя іноземної мови», за визначенням О. Бігич, являє собою «сукупність методичних знань, навичок і вмінь та індивідуальних, суб'єктивних й особистісних якостей, яка функціонує як здатність проєктувати, адаптувати, організовувати, вмотивовувати, досліджувати й контролювати навчальний, пізнавальний, виховний і розвиваючий аспекти іншомовної освіти молодших школярів у класній і позакласній роботі з іноземної мови через і під час спілкування з учнями» [1, С. 12-13]. Н. Цюлюпа розглядає її як «систему знань, умінь і практичного досвіду, а також розвинених загальних здібностей учителя, підкреслюючи його здатність до самореалізації і постійного самовдосконалення» [8]. Більш детально визначає методичну компетентність А. Мормуль, яка окреслює її як «систему наукових, психологічних, педагогічних і предметних знань та професійно-методичних умінь» [5]. Н. Майєр пропонує визначити її як «результат методичної підготовки, що проявляється в здатності ефективно виконувати всі види професійно-методичної діяльності, а також у довготривалій готовності до професійно-методичного й особистісного саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя» [3, С. 21]. А. Фрумкіна надає більш широке визначення, а саме, це «знання методичних закономірностей і принципів навчального процесу, а також методів навчання всім видам мовного і мовленнєвого матеріалу; різних способів вдосконалення своїх іншомовних знань шляхом читання автентичної літератури

та використання різноманітних інтерактивних технологій» [9, С. 32]. Р. Мартинова, С. Боднар наголошують, що така компетентність полягає у «знанні іншомовного мовного матеріалу та вмінні оперувати їм у соціумі, у професійній діяльності та під час ведення ділової документації; а також у здатності планувати процес навчання іноземної мови відповідно до всіх її ланок та наповнення кожної з них встановленим структурним та варіативно-предметним змістом» [4, С. 20]. О. Бігич підсумовує, що «методична компетентність викладача іноземної мови уможлиблює практичне застосування ним набутих знань, навичок і вмінь у професійній діяльності викладання іноземної мови під час аудиторних і позааудиторних занять» [2, С. 190].

Виходячи з наданих визначень, ми визначаємо три рівні методичної компетентності, якими є: *перший*, що відповідає вмінням педагогічної діяльності викладача-початківця з дипломом на право викладання основного предмету й іноземної мови як засобу його опанування, з досвідом роботи до трьох років; *другий*, що відповідає вмінням педагогічної діяльності викладача-новатора з правом викладання фахової дисципліни іноземною мовою і досвідом роботи не менш 10 років; *третій*, що відповідає вмінням педагогічної діяльності викладача-науковця з правом викладання фахової дисципліни іноземною мовою; вчителя, який досліджує різні форми навчального процесу, має авторські теоретичні публікації у фахових українських та зарубіжних виданнях та експериментальні навчальні посібники.

Відтак, методична компетентність викладачів іноземних мов співвідноситься з уміннями досягнення високих результатів у засвоєнні іноземної мови у школярів та студентів, а також уміннями самостійного вдосконалення методики навчання цього предмету та здатністю розвитку методики як науки, що, безумовно, виступає індикатором професійно-методичної підготовки таких викладачів.

Література:

1. Бігич О. Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи : навчальний посібник. Київ : Ленвіт. 2006. 137 с.
2. Бігич О. Б. Технології формування методичної компетентності викладача іноземної мови. *Вісник КНЛУ. Серія Педагогіка та психологія*. 2018. Вип. 28. С. 189-197.
3. Майєр Н. В. Формування методичної компетентності у майбутніх викладачів французької мови: теорія і практика : монографія. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2015. 472 с.
4. Мартинова Р. Ю., Боднар С. В. Рівні методичної компетенції у викладанні іноземної мови. *Вісник КНЛУ. Серія Педагогіка та психологія*. 2022. Вип. 37. С. 17-25.
5. Мормуль А. М. Методична компетентність майбутніх учителів гуманітарного профілю як педагогічна проблема. *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки*. 2009. Вип. 43. С. 176-179.
6. Національна рамка кваліфікацій – Україна. Європейський фонд освіти, 2021. https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-11/ukraine_ua.pdf.
7. Попова О. В. Теоретично-методичні засади професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови в умовах університетської освіти: дис. доктора пед. наук: 13.00.04, 13.00.02. Одеса : Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. 2017. 454 с.

8. Цюлюпа Н. Л. Педагогічні умови формування методичної компетентності майбутнього вчителя музики в процесі інструментальної підготовки: автореф. канд. дис. 13.00.02. Київ: Київський національний лінгвістичний університет. 2009. 22 с.

9. Фрумкіна А. Л. Етапи формування методичної компетентності майбутніх учителів початкових класів для викладання образотворчого мистецтва іноземною мовою. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Педагогіка та психологія*. 2020. Вип. 33. С. 30-38.

ВПРОВАДЖЕННЯ АФЕКТИВНИХ ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИХ ТЕХНІК ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ НАВИЧОК СПОНТАННОГО АНГЛОМОВНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

Карина ТІТКОВА,

*Олексіївський ліцей Маразліївської сільської ради,
Україна*

У сучасному комунікативному середовищі, де оперативність мовленнєвої взаємодії та здатність до адаптації в нових умовах виступають ключовими вимогами до вторинної мовної особистості, навички спонтанного мовлення функціонують як індикатор розвитку англомовної мовленнєвої компетентності, що охоплює автономне продукування висловлювань, контекстуальну гнучкість, емоційно-когнітивну інтеграцію та ситуативно зумовлене мовленнєве варіювання.

Попри декларативне визнання пріоритету комунікативного підходу, шкільна практика нерідко залишається у межах репродуктивних моделей навчання, де засвоєння лексико-граматичного матеріалу не трансформується у продуктивні комунікативні навички. Як наслідок, навіть за наявності сформованого лінгвістичного ресурсу, старшокласники демонструють недостатню здатність до спонтанного продукування висловлювань у реальних комунікативних ситуаціях: англомовне мовлення дедалі більше втрачає риси природної ситуативної реакції й набуває характеру штучно сконструйованої, заздалегідь підготовленої репліки.

Так, на передній план виходить психолінгвістична екологія навчання – здатність вчителя англійської мови створити комунікативний простір, де мовленнєва діяльність старшокласника породжується із досвіду, зворотньої емоційної реакції й особистого сенсу. Саме тому впровадження афективних психолінгвістичних технік – прийомів, що активізують когнітивні, емоційно-мотиваційні ресурси учня, – постає як педагогічна необхідність у перегляді змісту навчання англомовного говоріння.

Метою застосування афективних психолінгвістичних технік є запуск емоційно-забарвлених реакцій учнів як механізму внутрішньої регуляції психічної та мовленнєвої поведінки, де потреба у вербалізації власного емоційного досвіду виступає мотиваційним імпульсом до ініціації мовленнєвої дії. Зазначене ґрунтується на психолінгвістичних положеннях про тісний взаємозв'язок між афективною сферою й мовленнєвою активністю, відповідно до наукових праць П. Д. Макінтайєра, Н. Нейман, М. Фрьоліха, Х. Штерна,

ЗМІСТ

Section 1

Language Education In Postpandemia And Conditions Of War: Urgent Challenges, Transformations And Coping Mechanisms

Олена БУЦ	ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПІД ЧАС ВІЙНИ: ПЕРЕШКОДИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	3
-----------	---	---

Section 2

Language Teacher Training: Innovations And Best Practices

Олена БУЗДУГАН	ОСОБЛИВОСТІ ПОЄДНАННЯ МОВ У ПРОЦЕСІ ОСВІТНЬО-БІЛІНГВАЛЬНОЇ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ СХІДНИХ МОВ	5
Ганна ДИШЕЛЬ	ЗМІСТ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 281 ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	8
Тетяна ЄРЕМЕНКО	КОГНІТИВНІ СТРАТЕГІЇ У ЗМІСТІ НАВЧАННЯ ОГОЛОШЕНОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	12
Олена НЕГРІВОДА	ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЛЕКСИЧНОГО МАТЕРІАЛУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗВО	14
Вікторія НОВОСТРОЙНА	МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОЇ МОВНОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ	17
Михайло Самойленко	ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ НОВОГО ФОРМАТУ	20
Карина ТІТКОВА	ВПРОВАДЖЕННЯ АФЕКТИВНИХ ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИХ ТЕХНІК ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ НАВИЧОК СПОНТАННОГО АНГЛОМОВНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ	23
Ольга ТРУБЩИНА	ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	26
Тетяна ФОГЕЛЬ	ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІЙНИЙ АПАРАТ МУЛЬТИМОДАЛЬНОСТІ У КОНТЕКСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	31